

سُؤَالٌ وَ جَوَابِلِي
تَرْتِيبِ جَدِيدِ

أَمْثَلُهُ

امثله يه عائد قواعد صرفيهء عربيه يى جامعدر

اثر

نجم ترقى مكتبى مديرى

حسين حفظى

استانبول

١٩٩٥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿ الامثلة المختلفة ﴾

* امثلهء مختلفه نه يه ديرلر؟

- ماده سى بر هيئتى بشقه بشقه اولوب بربرينه بگزه ميان صيغه لردر.

* ماده نه در ، هيئت نه در؟

- ماده بر فعلك حاوى اولديغى حرفلر ، هيئت ايسه او فعلى تركيب ايدن حرفلك كاهه سندن حاصل اولان شكلدر.

* بر مثال سويليگنز!

مثلا [نَصَرَ] فعلنك ماده سى [ن ، ص ، ر] حرفلريدنر. هيئتى بو حرفلك برلشمسيله تركيب ايدرك آغزدن چيقان [نَصَرَ] لفظيدر.

امثلهء مختله قاچ صيغه در؟

امثلهء مختلفه يكرمى درت صيغه در كه صره سيله اسملى شونلردر:

۱ - فعل ماضى	۱۰ - تاكيد نفى استقبال	۱۷ - مصدر بناء مره
۲ - فعل مضارع	۱۱ - امر غيب	۱۸ - مصدر بناء نوع
۳ - مصدر غير ميمى	۱۲ - نهى غيب	۱۹ - اسم تصغير
۴ - اسم فاعل	۱۳ - امر حاضر	۲۰ - اسم منسوب
۵ - اسم مفعول	۱۴ - نهى حاضر	۲۱ - مبالغهء اسم فاعل
۶ - جحد مطلق	اسم زمان	۲۲ - اسم تفضيل
۷ - جحد مستغرق	اسم مكان	۲۳ - فعل تعجب اول
۸ - نفى حال	مصدر ميمى	۲۴ - فعل تعجب ثانى
۹ - نفى استقبال	اسم آلت	

* صیغه نه یه ډیر لږ؟

— شکللری دکشان کلمه لره ډیر لږ.

یکرمی درت صیغه بی تصریف ایډیکز!

کَبَّ	یَكْتُبُ	کَبَّ
مصدر غیر میمی ، مفرد ، معناسی یاز مق	فعل مضارع ، معلوم ، مفرد ، مذکر ، غائب ، معناسی یازار برارکک	فعل ماضی ، معلوم ، مفرد ، مذکر ، غائب ، معناسی یازدی برارکک
لَمْ یَكْتُبْ	مَكُوبٌ	کَاتِبٌ
فعل مضارع جحد مطلق ، معلوم ، مفرد ، مذکر ، غائب معناسی یازمادی ، یاز ماش برارکک.	اسم مفعول ، مفرد ، مذکر ، معناسی یازلمش ، یاز یلیجی ، یاز یلان برارکک	اسم فاعل ، مفرد ، مذکر ، معناسی یازان ، یاز یجی
لَا یَكْتُبُ	مَا یَكْتُبُ	لَمَّا یَكْتُبُ
فعل مضارع ، نفی استقبال ، معلوم ، مذکر ، غائب ، معناسی یاز میه جق بر ارکک	فعل مضارع نفی حال ، معلوم ، مفرد ، مذکر ، غائب ، معناسی یاز میور بر ارکک	فعل مضارع جحد مستغرق ، معلوم ، مفرد ، مذکر ، غائب معناسی هیچ یازمدی بر ارکک
لَا یَكْتُبُ	یَكْتُبُ	لَنْ یَكْتُبَ
نهی غائب ، معلوم ، مفرد ، مذکر ، غائب ، معناسی یاز مسون بر ارکک	امر غائب ، معلوم ، مفرد ، مذکر ، غائب ، معناسی یازسون بر ارکک	فعل مضارع تأکید نفی استقبال ، معلوم ، مفرد ، مذکر ، غائب معناسی هیچ یاز میه جق و یازماز بر ارکک
مَكْتُبٌ	لَا تَكْتُبُ	أَكْتُبُ
اسم زمان ، اسم مکان ، مصدر میمی مفرد ، معناسی یازه جق زمان ، یازه جق مکان ، یاز مق.	نهی حاضر ، معلوم ، مفرد ، مذکر ، مخاطب معناسی یازمه	امر حاضر ، معلوم ، مفرد ، مذکر ، مخاطب ، معناسی یاز
کَتَبَةٌ	کَتَبَةٌ	مِکتَبٌ
مصدر بناء نوع ، مفرد ، معناسی بر درلو یاز مق.	مصدر بناء مره ، مفرد ، معناسی بر کره یاز مق	اسم آلت ، مفرد معناسی یازی یازه جق آلت
کِتَابٌ	کُتِبَ	کُتِبَ
مبالغه اسم فاعل ، مفرد ، مذکر ، معناسی چوق یاز جی	اسم منسوب ، مفرد ، مذکر ، معناسی یاز مغه منسوب بر ارکک	اسم تصغیر ، مفرد ، مذکر ، معناسی یازمه جق
وَأَكْتُبُ بِهِ	مَا أَكْتُبُهُ	أَكْتُبُ
فعل تعجب ثانی ، مفرد ، مذکر ، غائب ، معناسی نه عجب یازدی بر ارکک	فعل تعجب اول ، مفرد ، مذکر ، غائب ، معناسی عجب یازدی بر ارکک	اسم تفضیل ، مفرد ، مذکر ، معناسی اک زیاده یازان بر ارکک

﴿ امثلهء مختلفه نك تقسيمى ﴾

* يكرمى درت سينه نك قاچى فعل ، قاچى اسم در!

— اون اوچى فعل ، اون برى اسم در .

* فعل اولانلر هانكىلريدر؟

— ماضى ، مضارع ، جحد مطلق ، جحد مستغرق ، نفى حال ، نفى استقبال ،
تاكيد نفى استقبال ، امر غائب ، نهى غائب ، امر حاضر ، نهى حاضر ، فعل
تعجب اول ، فعل تعجب ثانى .

* اون اوچ فعلك قاچى ﴿ اخبارى ﴾ ، قاچى ﴿ انشائى ﴾ در؟

— يديسى { اخبارى } ، آتيسى { انشائى } در .

* اخبارى اولانلر هانكىلريدر؟

— ماضى ، مضارع ، جحد مطلق ، جحد مستغرق ، نفى حال ، نفى استقبال ،
تاكيد نفى استقبال در . بونلردن ماضى ، جحد مطلق ، جحد مستغرق (زمان
ماضيدن) ، نفى حال (زمان حالدن) ، نفى استقبال ، تاكيد نفى استقبال
(زمان استقبالدن) ، مضارع هم زمان حالدن هم زمان استقبالدن خبر ويرر .

* انشائى اولانلر هانكىلريدر؟

— انشائى اولانلر امر غائب ، نهى غائب ، امر حاضر ، نهى حاضر ، فعل تعجب
اول ، فعل تعجب ثانى در .

* اسم اولانلر هانكىلريدر؟

— اسم اولانلر مصدر غير ميمى ، مصدر ميمى ، مصدر بناء مره ، مصدر بناء
نوع ، اسم فاعل ، اسم مفعول ، مبالغهء اسم فاعل ، اسم تفضيل ، اسم آلت ، اسم
تصغير ، اسم منسوب در .

آشاغيده كى كلمه لرى امثلهء مختلفه يه تطبيق ايدىگنر

نفخ - اوفورمك شرب ايچمك

بصر كورمك غسل ييقامق

اكل يمك بىس قورومق

* اون بر اسمك قاچى مصدر، قاچى صفت، قاچى اسمدر؟

— اون بر اسمك دردى مصدر در كه شونلردر: مصدر غير يمى، مصدر يمى، مصدر بناء مره، مصدر بناء نوع.

دردى صفتدر كه شونلردر: اسم فاعل، اسم مقعول، مبالغهء اسم فاعل، اسم تفضيل.

اوچى آنجق اسمدر كه شونلردر: اسم آلت، اسم تصغير، اسم منسوب.

* فعل اخبارى، نه ديمكدر فعل انشائى نه ديمكدر؟

— معنالرنده صدق و كذب احتمال اولانلره {اخبارى} معنالرنده صدق و كذب احتمال اوليانلره {انشائى} دينير.

* ثلاثى مجرد نه يه دينور؟

— ماضى مفرد مذكر غائبى اوچ حرفلى اولان كلمه لره {ثلاثى مجرد} دينور {كَبَّ} كى.

* بر كلمه نك ﴿فَاءِ الْفَعْلَى﴾ ﴿عَيْنِ الْفَعْلَى﴾ ﴿لَامِ الْفَعْلَى﴾ نره لريدر؟

بر كلمه نك {فَاءِ الْفَعْلَى} باشدن برنجى حرفى {عَيْنِ الْفَعْلَى} ايكنجى حرفى

{لَامِ الْفَعْلَى} اوچنجى حرفيدر. مثلا: فعل كلمه سنك فاءِ الْفَعْلَى {ف}

عينِ الْفَعْلَى {ع} لامِ الْفَعْلَى {ل} در.

* ثلاثى مجرد اولان كلمه لر عينِ الْفَعْلَرِيْنِك حر كه سنه نظرا قاچ درلو

قوللانيلور؟

— ثلاثى مجرد اولان كلمه لر عينِ الْفَعْلَرِيْنِك حر كه لرينه نظرا آلتى درلو

قوللانيلور:

علامت‌ری	موزون‌ری	وزن‌ری	باب‌ری
ماضیده عین‌الفعلی مفتوح مضارعه عین‌الفعلی مضموم	كَتَبَ يَكْتُبُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	۱
ماضیده عین‌الفعلی مفتوح مضارعه عین‌الفعلی مكسور	ضَرَبَ يَضْرِبُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	۲
ماضیده مضارعه عین‌الفعلی مفتوح ماضیده عین‌الفعلی مكسور	فَتَحَ يَفْتَحُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	۳
مضارعه عین‌الفعلی مفتوح	عَلِمَ يَعْلَمُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	۴
ماضیده مضارعه عین‌الفعلی مضموم	حَسَنَ يَحْسِنُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	۵
ماضیده مضارعه عین‌الفعلی مكسور	حَسِبَ يَحْسِبُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	۶

امثلهء مطرده

* امثلهء مطرده نه يه دينور؟

— امثلهء مطرده ماده و هيئة بربينه بگزه ين صيغه لدر.

* امثلهء مطرده قاچ صيغه در؟

— فعللك امثلهء مطرده سي اون درت صيغه در.

زيرا امثلهء مطرده: غائب، مخاطب، متكلم اولتق حيثيله اوچه آيريلير.

{ غائب } ده { مذكر } { مؤنث } اوله رق ايكي يه آيريلير. كرك مذكر، كرك مؤنث :

مفرد، تشنيه، جمع، اوله رق اوچه آيريلير كه بو حالده { غائب } ايچون آلتى

صيغه تشكّل ايدر:

۱ مفرد مذكر غائب ۴ مفرد مؤنث غائبه

۲ تشنيه مذكر غائب ۵ تشنيه مؤنث غائبه

۳ جمع مذكر غائب ۶ جمع مؤنث غائبه

مخاطب صیغه لریده بریله در:

- ۷ مفرد مذکر مخاطب ۱۰ مفرد مؤنث مخاطبه
 ۸ تشبیه مذکر مخاطب ۱۱ تشبیه مؤنث مخاطبه
 ۹ جمع مذکر مخاطب ۱۲ جمع مؤنث مخاطبه

نفس متکلملرده کلام کنديسندن صادر اولان کسه نڭ صوتندن تذکیر و تأنیثی معلوم اولدیغی ایچون ایکی صیغه ایله اکتفا اولندی. بعض ارککڭ صداسی خاتونه مشابه ایسه ده اوده نادر بولنور. نادرده یوق کیبدر.

۱۳ نفس متکلم وحده (مفرد متکلم)

۱۴ نفس متکلم مع الغیر (جمع متکلم)

بو صورتده : اوچی مذکر غائب، اوچی مؤنث غائبه ، اوچی مذکر مخاطب، اوچی مؤنث مخاطبه ایکی متکلم صیغه لری اوله رق اون درت صیغه اولمش اولور.

* امثلهء مطرده قاچ قسمدر؟

— ایکی قسمدر: معلوم ، مجهول.

* معلوم نه دیمکدر؟

— معلوم بیلنن شی دیمکدر که بوراده فاعلی بیلنن فعل دیمکدر.

* مجهول نه دیمکدر؟

— مجهول بیلنمیان شیدر که بوراده فاعلی بیلنمیان فعل دیمکدر.

* فعل لغتده نه یه دیرلر؟

— فعل لغتده ایش دیمکدر. اصطلاحده { اوچ زمانڭ برینه مقارن اوله رق بر

ایشه دلالت ایدن } کلمه در.

* فاعل نه دیمکدر؟

— فاعل برایشی ایشلیانه دینور.

* اوچ زمان هانکیلیریدر؟

— ماضی، حال، استقبال.

* ماضی نه یه دینور؟

— ماضی کچمش زمانه دینور.

* حال نه یه دینور؟

— حال ایچنده بولنیلن زمانه دینور.

* استقبال نه یه دینور؟

— استقبال کله جک زمانه دینور.

﴿ کمیت ﴾

* فعللر کمیت اعتباریله قاچدر؟

— فعللر کمیت اعتباریله اوچدر: مفرد، تثنیه، جمع.

* مفرد، تثنیه، جمع نه دیمکدر؟

— مفرد {بر}، تثنیه {ایکی}، جمع {اوچ و اوچدن زیاده} دیمکدر.

* جمع قاچ نوعدر؟

— ایکی نوعدر: جمع مصحح، جمع مکسر.

* جمع مصحح نه یه دینور؟

— جمع مصحح مفردینک هیئت و ماده سی بوزلمیه رق یاپیلن جمعدر.

* جمع مکسر نه یه دینور؟

مفردینک ماده و هیئت دیکیشه رک یاپیلن جمعدر.

* جمع مکسر قاچ نوعدر؟

— جمع مکسر ایکی نوعدر: جمع قلت، جمع کثرت.

* جمع قلت نه یه دینور؟

— جمع قلت اوچدن اوند قدر دلالت ایدن جمعدر.

* جمع قلتک وزنی قاچدر؟

— جمع قلتک وزنی درتدر: أَفْعُلٌ، أَفْعَالٌ، أَفْعَلَةٌ، فِعْلَةٌ.

* جمع کثرت نه یه دینور؟

— جمع کثرت اوچدن الی غیرنهایه مقداره دلالت ایدن جمعدر.

کیفیت

* فعللر کیفیت اعتباریله قاچدر؟

– فعللر کیفیت اعتباریله ایکیدر: مذکر، مؤنث.

* مذکر نه دیمکدر؟

– مذکر ارکک دیمکدر.

* مؤنث نه دیمکدر؟

– مؤنث دیشی دیمکدر.

* غائب، مخاطب، متکلم نه دیمکدر؟

– ﴿غائب﴾ کوزه کورنمیان یعنی کندنن بحث ایدیورکن حاضر اولمیان
شخص ﴿مخاطب﴾ حاضر اولوب کندینه سوز سویلنان شخص
﴿متکلم﴾ سوز سویلیان شخصدر.

فعل ماضی

* فعل ماضی نه یه دینور؟

– فعل ماضی ماده سیله برایشه هیئتله کچمش زمانه دلالت ایدن فعلدر.

فعل ماضی معلومک امثلهء مطرده سی

جمع	ثنیه	مفرد	
کتبوا یازدیلم	کتبا یازدیلم	کتب یازدی	مذکر غائب
کتبن یازدیلم	کتبتا یازدیلم	کتبت یازدی	مؤنث غائبه
کتبتم یازدیلم	کتبتما یازدیلم	کتبت یازدک	مذکر مخاطب
کتبتن یازدیلم	کتبتما یازدیلم	کتبت یازدک	مؤنث مخاطبه
کتبتا یازدیلم		کتبت یازدم	متکلم

* فعل ماضی معلوم نصل مجهول یاپیلور؟

— فعل ماضی معلومی مجهول قیلتمق ایچون فاء الفعلی مضموم عین الفعلی مکسور قیلنور.

فعل ماضی مجهولک امثلهء مطرده سی

جمع	تثنيه	مفرد	
کُتِبُوا يازلدیلر	کُتِبَا يازلدیلر	کُتِبَ يازلدی	مذکر غائب
کُتِبْنَ يازلدیلر	کُتِبَتَا يازلدیلر	کُتِبَتْ يازلدی	مؤنث غائبه
کُتِبْتُمْ يازلدیگزر	کُتِبْتُمَا يازلدیگزر	کُتِبْتُ يازلدک	مذکر مخاطب
کُتِبْتُنَّ يازلدیگزر	کُتِبْتُمَا يازلدیگزر	کُتِبْتُ يازلدک	مؤنث مخاطبه
کُتِبْنَا يازلدق		کُتِبْنَا يازلدق	متکلم

❖ امثلهء مطرده صیغه لرینک علامتلی ❖

* امثلهء مطرده صیغه لرینک هر برنده قاچ علامت بولنمق لازمدر؟

— امثلهء مطرده نك هر صیغه سنده آلیشر علامت بولنمق لازمدر:

۱ (فعل) علامتی

۲ (زمان) علامتی یعنی : ماضی ایسه ماضی اولدیغنه ، مضارع ایسه مضارع

اولدیغنه ، حال ایسه حال اولدیغنه ، استقبال اولدیغنه علامت

۳ معلوم ، مجهول علامتی .

۴ (کمیت) علامتی یعنی مفرد ، تثنيه ، جمع اولدیغنه علامت .

۵ (کیفیت) علامتی یعنی مذکر ، مؤنث اولدیغنه علامت

۶ غائب ، مخاطب ، متکلم اولدیغنه علامت .

فعل ماضينك امثلهء مطرده صيغه لرينك علامتيريني كوستريگنر.
 {فعل} علامتى : جمله سنده فاعل ضميرينك بولنمسيدير. {كتبا} نك الفى
 {كتبوا} نك واوى كى.
 {ماضى} علامتى : هپسى شو هيئته بولنوب مضارعت علامتى بولنمماسيدير.
 {معلوم} علامتى : فاء الفعلى مفتوح اولسيدير. {كتب} كى.
 {مفرد} علامتى : تشنيه و جمع علامتلى بولنمماسيدير. {كتب} كى
 {تشنيه} علامتى الف در. {كتبا، كتبتا} كى.
 اشاغيده كى كلمه لرى فعل ماضينك معلوم و مجهول امثلهء مطرده سنه
 تطبيق ايديگنر:

صعود	يوقارى چيقمق	وضع	قوبمق
قعود	اوطورمق	اخذ	آلق
رفع	قالديرمق	كسر	قيرمق

{مذكر} علامتى : مؤنث علامتك بولنماسيدير. {كتب} كى.
 {مؤنث} علامتى : مفرد مؤنث غائبه ده {تاء ساكنه} مفرد مؤنث مخاطبه ده {تاء
 مكسور} در. {كتب، كتبت} كى.
 {جمع مذكر} علامتى : جمع مذكر غائبه ده {واو} جمع مذكر مخاطبه ده {ميم
 ساكنه} در. {كتبوا، كتبتم} كى.
 {جمع مؤنث} علامتى : جمع مؤنث غائبه ده {نون مفتوحه} جمع مؤنث
 مخاطبه ده {تشديدلى نون} در. {كتبن، كتبتن} كى.
 {مخاطب} علامتى : {تاء مفتوحه} در. {كتب} كى.
 {مخاطبه} علامتى : {تاء مكسوره} در. {كتبت} كى.
 {متكلم وحده} علامتى : {تاء مضمومه} در. {كتبت} كى.
 {متكلم مع الغير} علامتى : {نا} در. {كتبنا} كى.

﴿ فعل مضارع ﴾

* مضارع نه ديمكدر؟

– مضارع بکزه ين ديمکدر.

* فعلی مضارع نه يه ديرلر؟

– ماده سيله برايشه هيئتيله هم زمان حاله هم زمان استقباله دلالت ايدن فعلدرکه ماضی اوزرينه زياده اولمق شرطيله اولنده {اتين} يعنى {ا،ت،ي،ن} حرفلرندن برى بولنور.

* بر مثال سويليگيز!

– مثلا {كتب} يى فعل مضارع ياپمق ايستر ايسه ك اولنه مضارعت حرفلرندن {ى} كتيروب فاء الفعلنده كى {ك} حرفى ساكن و عين الفعلى ايله لام الفعلنك حركه لريني مضموم قيلارز {كَب = يَكْتُب} كى.

* فعل مضارع معلوم نصل مجهول قيلنور؟

– فعل مضارع معلومى مجهول قيلمق ايجون مضارعت حرفى مضموم و عين الفعلى مفتوح قيلنور. {يَكْتُب = يَكْتُب} كى.

فعل مضارع معلومك امثلهء مطرده سى

جمع	تنبيه	مفرد	
يَكْتُبُونَ بازارلر	يَكْتُبَانِ بازارلر	يَكْتُبُ بازار	مذكر غائب
يَكْتُبْنَ بازارلر	تَكْتُبَانِ بازارلر	تَكْتُبُ بازار	مؤنث غائبه
تَكْتُبُونَ بازارسكز	تَكْتُبَانِ بازارسكز	تَكْتُبُ بازارسك	مذكر مخاطب
تَكْتُبْنَ بازارسكز	تَكْتُبَانِ بازارسكز	تَكْتُبِينَ بازارسك	مؤنث مخاطبه
نَكْتُبُ بازارز		أَكْتُبُ بازارم	متكلم

فعل مضارع مجهولك امثلهء مطرده سى

جمع	ثنیه	مفرد	
يُكْتَبُونَ يازىلورلر	يُكْتَبَانِ يازىلورلر	يُكْتَبُ يازىلور	مذکر غائب
يُكْتَبْنَ يازىلورلر	تُكْتَبَانِ يازىلورلر	تُكْتَبُ يازىلور	مؤنث غائبه
تُكْتَبُونَ يازىلورسكز	تُكْتَبَانِ يازىلورسكز	تُكْتَبُ يازىلورسك	مذکر مخاطب
تُكْتَبْنَ يازىلورسكز	تُكْتَبَانِ يازىلورسكز	تُكْتَبِينَ يازىلورسك	مؤنث مخاطبه
نُكْتَبُ يازىلوروز		أُكْتَبُ يازىلوروم	متكلم

آشاغیده کی کلمه لری فعلی مضارعك معلوم و مجهول امثلهء مطرده سنه تطبیق ایدیگزر :

حلول	کیرمک	کشف	آچمق
طلب	ایسته مک	نقض	بوزمق
لمس	یاپشتمق	جذب	چکمک

﴿ فعل مضارع صیغه لرینك علامتلى ﴾

{فعل} علامتى : فاعل ضميرينك بولمى

{مضارع} علامتى : کنديسنده مضارعت حرفنك بولنمىدیر.

{معلوم} علامتى : مضارعت حرفنك مفتوح اولمىدیر.

{مجهول} علامتى : مضارعت حرفنك مضمر و عين الفعلنك مفتوح اولمىدیر.

{مفرد} علامتی : تثنیه و جمع علامتارینک بولنمامسی .

{تثنیه} علامتی : الف در .

{جمع مذکر} علامتی : واو در .

{جمع مؤنث} علامتی : نون مفتوحه در .

{مفرد مؤنث مخاطبه} علامتی : {ی} در .

{غائب} علامتی : {ی} در .

{غائبه، مخاطب، مخاطبه} علامتاری : {ت} در .

{متکلم وحده} علامتی : {همزه} در . {اَکْتُبُ} کبی .

{متکلم مع الغیر} علامتی : {نون} در {نَکْتُبُ} کبی .

﴿مصدر﴾

* مصدر نه یه دینور؟

— مصدر ذات و زمانه مقارن اولیه رق برایشه دلالت ایدن کلمه در .

* مصدر قاچ نوعدر؟

— مصدر درت نوعدر: مصدر غیر میمی یعنی میمز مصدر {کَتَبَا} کبی . مصدر

میمی یعنی میملی مصدر {مَکْتُبُ} کبی . مصدر بناء مره {کَتَبَتْ} کبی . مصدر

بناء نوع {کَتَبَتْ} کبی . [۱]

* مصدر لرك امثلهء مطرده سی قاچ صیغه در؟

— مصدر لرك امثلهء مطرده سی اوچ صیغه دن عبارت ایسه ده عدد یاخود نوع

قصد ایدلده کجه تثنیه و جمع یاپیله مز .

مصدر غیر میمنگ امثلهء مطرده سی

مفرد	تثنیه	جمع
کَتَبَا	کَتَبَانِ	کَتَبَاتِ
بازمن	بازمنلر	بازمنلر

{۱} بوراده یالکز مصدر غیر میمیدن بحث اولنوب دیکرلری محللرنده بیان ایدیلده چکدر .

* مصدرک مجھول صیغہ سی یوقمیدر؟

— عربیدہ مصدرک مجھول صیغہ سی اولمیوب آنجق معلوم یاخود مجھول اولدیغی مصدر ایله برابر بولنان فعلدن آکلاشیلور . اکر مصدر ایله بولنان فعل معلوم اولورسه مصدر دخی معلوم ، اکر فعل مجھول اولورسه مصدر دخی مجھول اعتبار ایدیلیر. {کَتَبَ زَيْدٌ كِتَابًا} کبی که زید یازمقله یازدی. {کُتِبَ زَيْدٌ كِتَابًا} زید یازمقله یازلدی دیمکدر.

* فعللر و اسملر نه دن مشتقدر؟

فعللرواسملرک جمله سی مصدر دن مشتق اولوب مصدر {مشتق منه} اولمش اولور.

﴿سماعی مصدرلر﴾

* مصدرلر سماعیمیدر؟ قیاسیمیدر؟

— ثلاثی مصدرلری سماعیدر. یعنی هر بر فعلک مصدری عربدن ایشیدلیدیکی وجهله حفظ اولنوب قاعده ایله بیلنمک ممکن دکدر.

* ثلاثی مصدرلرینک وزنلری قاجدر؟

ثلاثی مصدرلرینک مشهور اولان وزنلری اوتوز ایکیدر که شونلردر.

رَحْمَةٌ اسیرکه مک	شَغْلٌ برایش ایله اوغزشمق	فَسَقٌ کناه ایتمک	فَضْرٌ یاردم ایتمک
ذِكْرٌ آتمن	دَعْوَى چاغرمق	كُدْرَةٌ بولانق اولق	نَشْدَةٌ سایح اولان شی آرامن صورتمق
غُفْرَانٌ کناهی عفو ایتمک	حَرَمَانٌ برنسنه دن منع ایتمک	لِيَانٌ دفع ایتمک و تأخیر ایتمک	بُشْرَى مژده ایتمک
صَغْرٌ کوچوک اولق	حَنْقٌ بوغمق	طَلْبٌ ایتمک	نَزْوَانٌ سیچرامق و آتلامق
ذَهَابٌ کیتمک	سَرْقَةٌ چالماق	غَلَبَةٌ برنسنه په چوق کلمک	هُدَى طوغری بوله کیتمک
ذَرَايَةٌ بیلک و خله ایله بیلک	زَهَادَةٌ برنت په رغبسرائمن پنی دنیا په	سُؤَالٌ سورتمق	صِرَافٌ دوندرمک
صَهْوَةٌ باشک تللی قومال اولق	وَجِيفٌ سرعه کیمک و منطرب اولق	قَبُولٌ به و نمجنی آوب طومن	دُخُولٌ کیرمک
مَحْمَدَةٌ شکر ایتمک	مَسْعَاةٌ ایش ایشله مک	مَرْجِعٌ دونمک	مَدْخَلٌ کیرمک

﴿ اسم فاعل ﴾

* اسم فاعل نه يه دينور؟

– اسم فاعل حدث معناسى كنديمنده قائم اولديغنه دلالت ايتمك اوزره
 فعلدن مشتق اولان اسمدر. [آ]
 اسم فاعلك امثله، مطرده سى

جمع	تنبيه	مفرد	
كاتبون = كاتبين يازيجيلر	كاتبان = كاتبين يازيجيلر	كاتب يازيجى	مذكر
كاتبات يازيجيلر	كاتبان = كاتبين يازيجيلر	كاتبه يازيجى	مؤنث

* اسم فاعلك سماعى اوله رق جمع مكسر صيغه لرى قاچدر؟

اسم فاعلك سماعى اوله رق جمع مكسر صيغه لرى اون دانه دركه شونلردر.

بزل آرى ديشلرينى ياران دوه لر	غزاة غزا ايدنلر	طلبة طالبلر	ركع اكيلنلر	كتاب كاتبلر
شوامخ يوكسك نسنه لر	رقود اويويانلر	تجار تاجرلر	صحابان ارقادشلر	علماء عالملر

اشاغيكى كلمه لردن اسم فاعل تشكيل ايدينگر:

وقف طورمق ملك صاحب اولتى

ركوع اكيلمك فضل آرتمق

اكل يمك ستر اورتمك

[۱] اسم فاعل مضارعك معلومندن مشتقدر.

﴿ اسم مفعول ﴾

* اسم مفعول نه يه ديرلر؟

— اسم مفعول حدثك كندی اوزرنده واقع اولديغنه دلالت ایتمك اوزره فعلدن مشتق اولان اسمدر.

* اسم مفعول هانكي صيغه دن مشتقدر؟

— اسم مفعول فعل مضارعك مجهولدن مشتقدر.

* اسم مفعولك امثلهء مطرده سي قاچ صيغه در؟

— اسم مفعولك امثلهء مطرده سي آلتی صيغه اولوب ايکی صيغه ده جمع مکسری واردر.

اسم مفعولك امثلهء مطرده سي

جمع	تنبيه	مفرد	
مَكْتُوبُونَ = مَكْتُوبِينَ يازلمش	مَكْتُوبَان = مَكْتُوبِينَ يازلمش	مَكْتُوبٌ يازلمش	مذکر
مَكْتُوبَاتُ يازلمش	مَكْتُوبَاتَان = مَكْتُوبَاتِينَ يازلمش	مَكْتُوبَةٌ يازلمش	مؤنث
جمع مذکر مکر وزنلری			
مَطَالِبُ طلب اولنانلر	مَكَاتِيبُ يازلمش		

﴿ جحد مطلق ﴾

* جحد مطلق نه يه دير لر؟

— جحد مطلق ماضى منفى معناسنى ويرن صيغه در.

* [جحد مطلق] نه ديمكدر؟

— [جحد] لغتده انكار ديمك [مطلق] بر شى ايله مقيد اوليان ديمكدر كه

[جحد مطلق] زمان ماضيده اولان فعلى نفيدن عبارت اولور.

* جحد مطلق صيغه سى نصل ياپيلور؟

— جحد مطلق فعل مضارعك اولنه بر [لم] كتيرمكله اولور. [يكتب = لم يكتب] كى.

* [لم] كلمه سى فعل مضارعه داخل اولدقه قاچ وجهله تأثير ايدر؟

— [لم] كلمه سى فعل مضارعه داخل اولدقه لفظنده ، معناسنده ايكى وجهله تأثير ايدر؟

[لم] ك لفظا تأثيرى نصلدر؟

— [لم] ك فعل مضارعك لفظنده تأثيرى : جمع مؤنث نونلردن ما عدا تشيه و جمعلرده ، مفرد مؤنث مخاطبه ده اولان نونلر حذف اولنه رق مفردلرك آخرلى ساكن قيلنمقدر.

آشاغيده كى كلمه لردن اسم مفعول تشكيل ايدگز:

لبس	كيمك	ربط	باغلامق
فصل	آيرمق	قلع	سوكمك
سبق	كچمك	حمل	يوكتمك

* جمع مؤنث نونلرى نيچون حذف اولنميور؟

— زيرا جمع مؤنث صيغه لرينك آخرنده كى نونلر او صيغه لرك جمع مؤنث

اولدیغنه علامت اولوب علامتک حذفده جائز اولدیغندن او نونلر حذف اولنه مز.

* [لم] لڭ فعل مضارعک معناسنده تأثیری نه در؟

– [لم] لڭ فعل مضارعک معناسنده کی تأثیری: فعل مضارعک حال و استقباله

شامل اولان معناسنی زمان ماضی یه تحویل ایدوب نفی ایتمسیدر.

جحد مطلق معلومک امثلهء مطرده سی

جمع	ثنیه	مفرد	-
لَمْ يَكْتُبُوا یازمدیلر	لَمْ يَكْتُبَا یازمدیلر	لَمْ يَكْتُبْ یازمدی	مذکر غائب
لَمْ يَكْتُبْنَ یازمدیلر	لَمْ تَكْتُبَا یازمدیلر	لَمْ تَكْتُبْ یازمدی	مؤنث غائبه
لَمْ تَكْتُبُوا یازمدیگنر	لَمْ تَكْتُبَا یازمدیگنر	لَمْ تَكْتُبْ یازمدک	مذکر مخاطب
لَمْ تَكْتُبْنَ یازمدیگنر	لَمْ تَكْتُبَا یازمدیگنر	لَمْ تَكْتُبِي یازمدک	مؤنث مخاطبه
لَمْ نَكْتُبْ یازمدن		لَمْ أَكْتُبْ یازمدم	متکلم